Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (δεύτερο τμήμα)

της 25ης Απριλίου 2024*

«Προδικαστική παραπομπή – Περιβάλλον – Οδηγία 2000/60/ΕΚ – Πλαίσιο για μια πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης στον τομέα των υδάτων – Άρθρο 4, παράγραφος 1, στοιχείο α′– Περιβαλλοντικοί στόχοι για τα επιφανειακά ύδατα – Υποχρέωση των κρατών μελών να μην εγκρίνουν έργο που μπορεί να προκαλέσει υποβάθμιση της κατάστασης συστήματος επιφανειακών υδάτων – Άρθρο 5 και παράρτημα ΙΙ – Χαρακτηρισμός των τύπων συστημάτων επιφανειακών υδάτων – Άρθρο 8 και παράρτημα V – Ταξινόμηση της κατάστασης των επιφανειακών υδάτων – Άρθρο 11 – Πρόγραμμα μέτρων – Έργο άντλησης νερού από λίμνη επιφάνειας μικρότερης των 0,5 km^2»

Στην υπόθεση C-301/22,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το High Court (ανώτερο δικαστήριο, Ιρλανδία) με απόφαση της 26ης Ιανουαρίου 2022, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 3 Μαΐου 2022, στο πλαίσιο της δίκης

Peter Sweetman

κατά

An Bord Pleanála,

Ireland and the Attorney General,

παρισταμένων των:

Bradán Beo Teoranta,

Galway City Council,

Environmental Protection Agency,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δεύτερο τμήμα),

συγκείμενο από τους A. Prechal, πρόεδρο τμήματος, F. Biltgen, N. Wahl, J. Passer (εισηγητή) και M. L. Arastey Sahún, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: Α. Ράντος

* Γλώσσα διαδικασίας: η αγγλική.

γραμματέας: A. Calot Escobar

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

– ο Peter Sweetman, εκπροσωπούμενος από τον J. Devlin, SC, τον B. Harrington, solicitor, και την M. Heavey, barrister,

– το An Bord Pleanála, εκπροσωπούμενο από τους J. Moore, solicitor, R. Mulcahy, SC, και F. Valentine, SC,

– η Ιρλανδία, εκπροσωπούμενη από την M. Browne και τους A. Joyce, D. O'Reilly και M. Tierney, επικουρούμενους από τους J. Doherty, SC, E. Egan McGrath, SC, G. Gilmore, BL, και A. McBride, SC,

– η Γαλλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την B. Travard και τους J.-L. Carré και W. Zemamta,

– η Ολλανδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τις M. K. Bulterman και S. Gijzen,

– η Πολωνική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον B. Majczyna,

– η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τις L. Armati και E. Sanfrutos Cano,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 21ης Σεπτεμβρίου 2023,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία της οδηγίας 2000/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Οκτωβρίου 2000, για τη θέσπιση πλαισίου κοινοτικής δράσης στον τομέα της πολιτικής των υδάτων (ΕΕ 2000, L 327, σ. 1).

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ, αφενός, του Peter Sweetman και, αφετέρου, του An Bord Pleanála (συμβουλίου χωροταξικού σχεδιασμού, Ιρλανδία) (στο εξής: συμβούλιο χωροταξικού σχεδιασμού), της Ireland (Ιρλανδίας) και του Attorney General (γενικού εισαγγελέα, Ιρλανδία), σχετικά με σχέδιο χωροταξικής διευθέτησης για την άντληση γλυκών υδάτων από λίμνη.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

3 Οι αιτιολογικές σκέψεις 25, 33, 34, 26 και 36 της οδηγίας 2000/60 έχουν ως εξής:

«(25) Θα πρέπει να καθιερωθούν κοινοί ορισμοί για την κατάσταση των υδάτων από άποψη ποιότητας και, όπου εξυπηρετεί το στόχο της προστασίας του περιβάλλοντος, από άποψη ποσότητας. Θα πρέπει να ορισθούν περιβαλλοντικοί στόχοι για να εξασφαλίσουν ότι επιτυγχάνεται η καλή ποιότητα των επιφανειακών και υπόγειων υδάτων σε όλη την Κοινότητα και ότι αποφεύγεται η επιδείνωση της κατάστασης των υδάτων σε κοινοτικό επίπεδο.

[…]

(33) Ο στόχος για την επίτευξη καλής κατάστασης των υδάτων θα πρέπει να επιδιωχθεί για κάθε λεκάνη απορροής ποταμού, ούτως ώστε να συντονίζονται τα μέτρα που αφορούν επιφανειακά και υπόγεια ύδατα που ανήκουν στο ίδιο οικολογικό, υδρολογικό και υδρογεωλογικό σύστημα.

(34) Για να επιτευχθεί η προστασία του περιβάλλοντος, πρέπει να ενσωματωθούν περισσότερο οι ποιοτικές και ποσοτικές πτυχές των επιφανειακών καθώς και των υπόγειων υδάτων, λαμβάνοντας υπόψη τις συνθήκες φυσικής ροής του ύδατος εντός του υδρολογικού κύκλου.

[…]

(36) Είναι αναγκαίο να επιχειρηθούν αναλύσεις των χαρακτηριστικών μιας λεκάνης απορροής ποταμού και των επιπτώσεων των ανθρώπινων δραστηριοτήτων, καθώς και οικονομική ανάλυση της χρήσης του ύδατος. Η κατάσταση των υδάτων θα πρέπει να παρακολουθείται από τα κράτη μέλη σε συστηματική και συγκρίσιμη βάση σε όλη την Κοινότητα. Οι πληροφορίες αυτές είναι απαραίτητες για να υπάρξει μια αξιόπιστη βάση προκειμένου να αναπτύξουν τα κράτη μέλη προγράμματα μέτρων για την επίτευξη των στόχων που ορίζονται από την παρούσα οδηγία.»

4 Κατά το άρθρο 1 της οδηγίας, το οποίο τιτλοφορείται «Σκοπός»:

«Σκοπός της παρούσας οδηγίας είναι η θέσπιση πλαισίου για την προστασία των εσωτερικών επιφανειακών, των μεταβατικών, των παράκτιων και των υπόγειων υδάτων, το οποίο:

α) να αποτρέπει την περαιτέρω επιδείνωση, να προστατεύει και να βελτιώνει την κατάσταση των υδάτινων οικοσυστημάτων, καθώς και των αμέσως εξαρτώμενων από αυτά χερσαίων οικοσυστημάτων και υγροτόπων σε ό,τι αφορά τις ανάγκες τους σε νερό·

[…]».

5 Το άρθρο 2 της οδηγίας, το οποίο επιγράφεται «Ορισμοί», προβλέπει τα εξής:

«Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, εφαρμόζονται οι ακόλουθοι ορισμοί:

1. "Επιφανειακά ύδατα": τα εσωτερικά ύδατα, εκτός των υπόγειων υδάτων· τα μεταβατικά και τα παράκτια ύδατα, εκτός εάν πρόκειται για τη χημική τους κατάσταση, οπότε περιλαμβάνουν και τα χωρικά ύδατα.

[…]

3. "Εσωτερικά ύδατα": το σύνολο των στάσιμων ή των ρεόντων επιφανειακών υδάτων και όλα τα υπόγεια ύδατα που βρίσκονται προς την πλευρά της ξηράς σε σχέση με τη γραμμή βάσης από την οποία μετράται το εύρος των χωρικών υδάτων.

[…]

5. "Λίμνη": σύστημα στάσιμων εσωτερικών επιφανειακών υδάτων.

6. "Μεταβατικά ύδατα": συστήματα επιφανειακών υδάτων πλησίον του στομίου ποταμών τα οποία είναι εν μέρει αλμυρά λόγω της γειτνίασής τους με παράκτια ύδατα αλλά τα οποία επηρεάζονται ουσιαστικά από ρεύματα γλυκού νερού.

7. "Παράκτια ύδατα": τα επιφανειακά ύδατα που βρίσκονται στην πλευρά της ξηράς μιας γραμμής, κάθε σημείο της οποίας βρίσκεται σε απόσταση ενός ναυτικού μιλίου προς τη θάλασσα από το πλησιέστερο σημείο της γραμμής βάσης από την οποία μετράται το εύρος των χωρικών υδάτων και τα οποία, κατά περίπτωση, εκτείνονται μέχρι του απώτερου ορίου των μεταβατικών υδάτων.

[…]

10. "Σύστημα επιφανειακών υδάτων": διακεκριμένο και σημαντικό στοιχείο επιφανειακών υδάτων, όπως π.χ. μια λίμνη, ένας ταμιευτήρας, ένα ρεύμα, ένας ποταμός ή μια διώρυγα, ένα τμήμα ρεύματος, ποταμού ή διώρυγας, μεταβατικά ύδατα ή ένα τμήμα παράκτιων υδάτων.

[…]

17. "Κατάσταση επιφανειακών υδάτων": η συνολική έκφραση της κατάστασης ενός επιφανειακού υδατικού συστήματος, που καθορίζεται από τις χαμηλότερες τιμές της οικολογικής και της χημικής του κατάστασης.

18. "Καλή κατάσταση επιφανειακών υδάτων": η κατάσταση επιφανειακού υδατικού συστήματος που χαρακτηρίζεται τουλάχιστον "καλή", τόσο από οικολογική όσο και από χημική άποψη.

[…]

21. "Οικολογική κατάσταση": η ποιοτική έκφραση της διάρθρωσης και της λειτουργίας υδάτινων οικοσυστημάτων που συνδέονται με επιφανειακά ύδατα, η οποία ταξινομείται σύμφωνα με το παράρτημα V.

22. “Καλή οικολογική κατάσταση”: η κατάσταση ενός συστήματος επιφανειακών υδάτων το οποίο ταξινομείται κατ’ αυτόν τον τρόπο σύμφωνα με το παράρτημα V.

[…]»

6 Το άρθρο 4 της ίδιας οδηγίας, το οποίο φέρει τον τίτλο «Περιβαλλοντικοί στόχοι», ορίζει τα εξής:

«1. Προκειμένου να καταστούν λειτουργικά τα προγράμματα για τη λήψη μέτρων που καθορίζονται στα σχέδια διαχείρισης λεκάνης απορροής ποταμού:

α) για τα επιφανειακά ύδατα
   i) τα κράτη μέλη εφαρμόζουν τα αναγκαία μέτρα για την πρόληψη της υποβάθμισης της κατάστασης όλων των συστημάτων επιφανειακών υδάτων, με την επιφύλαξη της εφαρμογής των παραγράφων 6 και 7 και με την επιφύλαξη της παραγράφου 8·
   ii) τα κράτη μέλη προστατεύουν, αναβαθμίζουν και αποκαθιστούν όλα τα συστήματα των επιφανειακών υδάτων, με την επιφύλαξη της εφαρμογής του σημείου iii) για τα τεχνητά, και ιδιαιτέρως τροποποιημένα υδατικά συστήματα, με σκοπό την επίτευξη μιας καλής κατάστασης των επιφανειακών υδάτων το αργότερο δεκαπέντε έτη μετά την ημερομηνία έναρξης ισχύος της παρούσας οδηγίας, σύμφωνα με τις διατάξεις του παραρτήματος V, με την επιφύλαξη της εφαρμογής των παρατάσεων που καθορίζονται σύμφωνα με την παράγραφο 4 και της εφαρμογής των παραγράφων 5, 6 και 7 και με την επιφύλαξη της παραγράφου 8·
   iii) τα κράτη μέλη προστατεύουν και αναβαθμίζουν όλα τα τεχνητά, και ιδιαιτέρως τροποποιημένα υδατικά συστήματα, με σκοπό την επίτευξη καλού οικολογικού δυναμικού και καλής χημικής κατάστασης των επιφανειακών υδάτων, το αργότερο δεκαπέντε έτη από την ημερομηνία έναρξης ισχύος της παρούσας οδηγίας, σύμφωνα με τις διατάξεις του παραρτήματος V, με την επιφύλαξη της εφαρμογής των παρατάσεων που καθορίζονται σύμφωνα με την παράγραφο 4 και της εφαρμογής των παραγράφων 5, 6 και 7 και με την επιφύλαξη της παραγράφου 8·

   […]

[…]

7. Τα κράτη μέλη δεν παραβιάζουν την παρούσα οδηγία εφόσον:

– η αδυναμία επίτευξης καλής κατάστασης των υπόγειων υδάτων, καλής οικολογικής κατάστασης ή, κατά περίπτωση, καλού οικολογικού δυναμικού ή πρόληψης της υποβάθμισης της κατάστασης ενός συστήματος επιφανειακών ή υπόγειων υδάτων, οφείλεται σε νέες τροποποιήσεις των φυσικών χαρακτηριστικών του συστήματος επιφανειακών υδάτων ή σε μεταβολές της στάθμης των συστημάτων υπόγειων υδάτων ή

– η αδυναμία πρόληψης της υποβάθμισης από την άριστη στην καλή κατάσταση ενός συστήματος επιφανειακών υδάτων είναι αποτέλεσμα νέων ανθρώπινων δραστηριοτήτων βιώσιμης ανάπτυξης

και εφόσον πληρούνται όλες οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

α) λαμβάνονται όλα τα πρακτικώς εφικτά μέτρα για το μετριασμό των αρνητικών επιπτώσεων στην κατάσταση του υδατικού συστήματος·

β) η αιτιολογία των τροποποιήσεων ή των μεταβολών εκτίθεται ειδικά στο σχέδιο διαχείρισης λεκάνης απορροής ποταμού που επιβάλλει το άρθρο 13, οι δε στόχοι αναθεωρούνται ανά εξαετία·

γ) οι λόγοι για τις τροποποιήσεις ή τις μεταβολές αυτές υπαγορεύονται επιτακτικά από το δημόσιο συμφέρον ή/και τα οφέλη για το περιβάλλον και την κοινωνία από την επίτευξη των στόχων που εξαγγέλλονται στην παράγραφο 1 υπερκαλύπτονται από τα οφέλη των νέων τροποποιήσεων ή μεταβολών για την υγεία των ανθρώπων, για τη διαφύλαξη της ασφάλειάς τους ή για τη βιώσιμη ανάπτυξη και

δ) οι ευεργετικοί στόχοι τους οποίους εξυπηρετούν αυτές οι τροποποιήσεις ή μεταβολές των υδάτινων συστημάτων δεν μπορούν για τεχνικούς λόγους ή λόγω υπέρμετρου κόστους, να επιτευχθούν με άλλα μέσα που συνιστούν πολύ καλύτερη περιβαλλοντική επιλογή.

8. Κατά την εφαρμογή των παραγράφων 3, 4, 5, 6 και 7 τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε η εφαρμογή να μην αποκλείει μονίμως ή να μην υπονομεύει την επίτευξη των στόχων της παρούσας οδηγίας σε άλλα υδατικά συστήματα της ίδιας περιοχής λεκάνης απορροής ποταμού και να συμβαδίζει με την εφαρμογή άλλων κοινοτικών περιβαλλοντικών νομοθετημάτων.

[…]»

7 Το άρθρο 5 της οδηγίας 2000/60, με τίτλο «Χαρακτηριστικά της περιοχής λεκάνης απορροής ποταμού, επισκόπηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων των ανθρώπινων δραστηριοτήτων και οικονομική ανάλυση της χρήσης ύδατος», προβλέπει στην παράγραφο 1 τα εξής:

«Κάθε κράτος μέλος εξασφαλίζει ότι, για κάθε περιοχή λεκάνης απορροής ποταμού ή για κάθε τμήμα διεθνούς περιοχής λεκάνης απορροής ποταμού το οποίο βρίσκεται στο έδαφός του, αναλαμβάνεται:

– ανάλυση των χαρακτηριστικών της,

– επισκόπηση των επιπτώσεων των ανθρώπινων δραστηριοτήτων στην κατάσταση των επιφανειακών και των υπόγειων υδάτων και

– οικονομική ανάλυση της χρήσης ύδατος,

σύμφωνα με τις τεχνικές προδιαγραφές των παραρτημάτων ΙΙ και ΙΙΙ, και ότι θα έχει περατωθεί το αργότερο τέσσερα έτη μετά την ημερομηνία ενάρξεως ισχύος της παρούσας οδηγίας.»

8 Το άρθρο 8 της οδηγίας 2000/60, με τίτλο «Παρακολούθηση της κατάστασης των επιφανειακών και των υπόγειων υδάτων και των προστατευόμενων περιοχών», έχει ως εξής:

«1. Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν την κατάρτιση προγραμμάτων για την παρακολούθηση της κατάστασης των υδάτων, ώστε να υπάρχει συνεκτική και συνολική εικόνα της κατάστασης των υδάτων σε κάθε περιοχή λεκάνης απορροής ποταμού:

– για τα επιφανειακά ύδατα, τα προγράμματα καλύπτουν:

i) τον όγκο και τη στάθμη ή το ρυθμό ροής στο μέτρο που αφορά την οικολογική και τη χημική τους κατάσταση και το οικολογικό τους δυναμικό·
ii) την οικολογική και τη χημική τους κατάσταση και το οικολογικό τους δυναμικό,

[…]

2. Τα προγράμματα αυτά τίθενται σε εφαρμογή το αργότερο έξι έτη μετά την ημερομηνία έναρξης ισχύος της παρούσας οδηγίας, εκτός αν ορίζεται άλλως στην οικεία νομοθεσία. Η ως άνω παρακολούθηση πρέπει να συμφωνεί με τις απαιτήσεις του παραρτήματος V.

[…]»

9 Το άρθρο 11 της οδηγίας, με τίτλο «Πρόγραμμα μέτρων», προβλέπει τα εξής:

«1. Κάθε κράτος μέλος μεριμνά για τη θέσπιση, για κάθε περιοχή λεκάνης απορροής ποταμού ή για το τμήμα διεθνούς περιοχής λεκάνης απορροής ποταμού που ευρίσκεται εντός της επικράτειάς του, προγράμματος μέτρων, λαμβάνοντας υπόψη τα αποτελέσματα των αναλύσεων που απαιτούνται δυνάμει του άρθρου 5, προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι που καθορίζονται δυνάμει του άρθρου 4. Τα εν λόγω προγράμματα μέτρων μπορούν να αναφέρονται σε μέτρα που προκύπτουν από νομοθεσία, η οποία έχει θεσπισθεί σε εθνικό επίπεδο, και καλύπτουν το σύνολο της επικράτειας κράτους μέλους. Κατά περίπτωση, ένα κράτος μέλος μπορεί να θεσπίζει μέτρα που ισχύουν για όλες τις περιοχές λεκάνης απορροής ποταμού ή/και τα τμήματα διεθνών περιοχών λεκάνης απορροής ποταμού που ευρίσκονται στην επικράτειά του.

2. Κάθε πρόγραμμα μέτρων περιλαμβάνει τα “βασικά” μέτρα που προσδιορίζονται στην παράγραφο 3 και, όπου απαιτείται, “συμπληρωματικά” μέτρα.

3. Τα “βασικά μέτρα” είναι οι στοιχειώδεις απαιτήσεις που πρέπει να πληρούνται και συνίστανται:

[…]

γ) σε μέτρα για την προαγωγή μιας αποτελεσματικής και βιώσιμης χρήσης ύδατος προκειμένου να μην διακυβεύεται η επίτευξη των στόχων που ορίζονται στο άρθρο 4·

[…]

ε) σε ελέγχους που διέπουν την άντληση γλυκών επιφανειακών και υπόγειων υδάτων και την κατακράτηση γλυκών επιφανειακών υδάτων, συμπεριλαμβανομένου μητρώου ή μητρώων αντλήσεων, και απαίτηση προηγούμενης άδειας για την άντληση και την κατακράτηση. Οι έλεγχοι αυτοί επανεξετάζονται περιοδικώς και, εφόσον χρειάζεται, εκσυγχρονίζονται. Τα κράτη μέλη μπορούν να εξαιρούν από τους εν λόγω ελέγχους τις αντλήσεις ή τις κατακρατήσεις που δεν έχουν σημαντικές επιπτώσεις στην κατάσταση του ύδατος·

[…]

4. “Συμπληρωματικά” μέτρα είναι τα μέτρα που καταρτίζονται και τίθενται σε εφαρμογή επιπλέον των βασικών μέτρων, με σκοπό την επίτευξη των στόχων που καθορίζονται σύμφωνα με το άρθρο 4. Το μέρος Β του παραρτήματος VI περιέχει μη εξαντλητικό κατάλογο τέτοιων μέτρων.

[…]»

10 Το παράρτημα ΙΙ της οδηγίας 2000/60 έχει ως εξής:

«1. Επιφανειακά ύδατα

1.1. Χαρακτηρισμός των τύπων συστημάτων επιφανειακών υδάτων

Τα κράτη μέλη προσδιορίζουν την τοποθεσία και τα όρια των συστημάτων επιφανειακών υδάτων και πραγματοποιούν αρχικό χαρακτηρισμό όλων των συστημάτων αυτών με την ακόλουθη μεθοδολογία. Για τον αρχικό αυτό χαρακτηρισμό, τα κράτη μέλη μπορούν να συνενώνουν διάφορα συστήματα επιφανειακών υδάτων.

i) Τα συστήματα επιφανειακών υδάτων εντός της περιοχής λεκάνης απορροής ποταμού κατατάσσονται είτε σε μια από τις ακόλουθες κατηγορίες επιφανειακών υδάτων –ποταμοί, λίμνες, μεταβατικά ύδατα ή παράκτια ύδατα– είτε ως τεχνητά συστήματα επιφανειακών υδάτων είτε ως ιδιαιτέρως τροποποιημένα υδατικά συστήματα.

ii) Για κάθε κατηγορία επιφανειακών υδάτων, τα σχετικά συστήματα επιφανειακών υδάτων εντός της περιοχής λεκάνης απορροής ποταμού, διακρίνονται σε τύπους. Οι τύποι αυτοί ορίζονται είτε με το “σύστημα Α” είτε με το “σύστημα Β”, τα οποία περιγράφονται στο σημείο 1.2.

iii) Εάν χρησιμοποιείται το σύστημα Α, τα συστήματα επιφανειακών υδάτων εντός της περιοχής λεκάνης απορροής ποταμού διαχωρίζονται πρώτα στις αντίστοιχες οικοπεριοχές ανάλογα με τις γεωγραφικές περιοχές που περιγράφονται στο σημείο 1.2 και εμφαίνονται στο σχετικό χάρτη του παραρτήματος XI. Στη συνέχεια, τα υδατικά συστήματα κάθε οικοπεριοχής διαχωρίζονται σε τύπους συστημάτων επιφανειακών υδάτων με βάση τους περιγραφείς των πινάκων του συστήματος Α.

iv) Εάν χρησιμοποιείται το σύστημα Β, τα κράτη μέλη πρέπει να επιτυγχάνουν τουλάχιστον τον ίδιο βαθμό διαχωρισμού που θα επιτυγχάνονταν με το σύστημα Α. Κατά συνέπεια, τα συστήματα επιφανειακών υδάτων εντός της περιοχής λεκάνης απορροής ποταμού διαχωρίζονται σε τύπους βάσει των τιμών των υποχρεωτικών περιγραφέων και των προαιρετικών περιγραφέων ή συνδυασμών περιγραφέων που απαιτούνται για να εξασφαλίζεται ο αξιόπιστος υπολογισμός των τυποχαρακτηριστικών βιολογικών συνθηκών αναφοράς.

[…]

1.2. Οικοπεριοχές και τύποι συστημάτων επιφανειακών υδάτων

[…]

1.2.2. Λίμνες

Σύστημα Α

Σταθερή τυπολογία	Περιγραφείς
Οικοπεριοχή	Οικοπεριοχές του χάρτη Α του παραρτήματος XI
Τύπος	Τυπολογία υψομέτρου υψηλός >800 m μέσου υψομέτρου 200-800 m πεδινός < 200 m Τυπολογία βάθους βάσει του μέσου βάθους < 3 m 3-15 m >15 m Τυπολογία μεγέθους βάσει της επιφάνειας 0,5-1 km^2 1-10 km^2 10-100 km^2 > 100 km^2 Γεωλογία ασβεστολιθικός πυριτικός οργανικός

Σύστημα Β

Εναλλακτικός χαρακτηρισμός	Φυσικοί και χημικοί παράγοντες οι οποίοι καθορίζουν τα χαρακτηριστικά της λίμνης και, κατά συνέπεια, τη δομή και τη σύνθεση του βιολογικού πληθυσμού
Υποχρεωτικοί παράγοντες	Υψόμετρο Γεωγραφικό πλάτος Γεωγραφικό μήκος Βάθος Γεωλογία Μέγεθος
Προαιρετικοί παράγοντες	Μέσο βάθος νερού Σχήμα λίμνης Χρόνος παραμονής Μέση ατμοσφαιρική θερμοκρασία Φάσμα ατμοσφαιρικής θερμοκρασίας Μεικτικά χαρακτηριστικά (π.χ. μονομεικτική, διμεικτική, πολυμεικτική) Ικανότητα εξουδετέρωσης οξέων Βασική κατάσταση θρεπτικών ουσιών Μέση σύνθεση υποστρώματος Διακύμανση της στάθμης του νερού

[…]

1.3. Καθορισμός τυποχαρακτηριστικών συνθηκών αναφοράς για τους διαφόρους τύπους συστημάτων επιφανειακών υδάτων

i) Για κάθε τύπο συστημάτων επιφανειακών υδάτων που χαρακτηρίζεται σύμφωνα με το σημείο 1.1, καθορίζονται τυποχαρακτηριστικές υδρομορφολογικές και φυσικοχημικές συνθήκες που αντιπροσωπεύουν τις τιμές των υδρομορφολογικών και φυσικοχημικών ποιοτικών στοιχείων τα οποία ορίζονται στο σημείο 1.1 του παραρτήματος V, για το συγκεκριμένο σύστημα επιφανειακών υδάτων όταν η οικολογική του κατάσταση χαρακτηρίζεται ως υψηλή στο σχετικό πίνακα του σημείου 1.2 του παραρτήματος V. Καθορίζονται τυποχαρακτηριστικές βιολογικές συνθήκες που αντιπροσωπεύουν τις τιμές των βιολογικών ποιοτικών στοιχείων τα οποία ορίζονται στο σημείο 1.1 του παραρτήματος V και τα οποία προβλέπονται για το συγκεκριμένο σύστημα επιφανειακών υδάτων όταν η οικολογική του κατάσταση χαρακτηρίζεται ως υψηλή στο σχετικό πίνακα του σημείου 1.2 του παραρτήματος V.

[…]

1.5. Αξιολόγηση των επιπτώσεων

Τα κράτη μέλη αξιολογούν την ευαισθησία της κατάστασης των συστημάτων επιφανειακών υδάτων στις προαναφερόμενες πιέσεις.

Τα κράτη μέλη χρησιμοποιούν τις πληροφορίες που συλλέγουν σύμφωνα με τα ανωτέρω, καθώς και κάθε άλλη διαθέσιμη πληροφορία, συμπεριλαμβανομένων των δεδομένων παρακολούθησης του περιβάλλοντος, προκειμένου να αξιολογούν κατά πόσον είναι πιθανόν τα συστήματα επιφανειακών υδάτων μιας περιοχής λεκάνης απορροής ποταμού να μην τηρήσουν τους ποιοτικούς περιβαλλοντικούς στόχους που καθορίζονται για τα συστήματα αυτά βάσει του άρθρου 4. Για την αξιολόγηση αυτή, τα κράτη μέλη μπορούν να χρησιμοποιούν και τεχνικές μοντελοποίησης.

Για τα συστήματα για τα οποία εντοπίζεται κίνδυνος μη τήρησης των ποιοτικών περιβαλλοντικών στόχων, πρέπει να διεξάγεται, κατά περίπτωση, περαιτέρω χαρακτηρισμός με στόχο τη βελτιστοποίηση του σχεδιασμού τόσο των προγραμμάτων παρακολούθησης που απαιτούνται δυνάμει του άρθρου 8, όσο και των προγραμμάτων μέτρων που απαιτούνται δυνάμει του άρθρου 11.

[…]»

11 Το παράρτημα V της οδηγίας 2000/60 διευκρινίζει, στο μέρος 1 που περιέχει τους κανόνες ταξινόμησης και παρακολούθησης της κατάστασης των επιφανειακών υδάτων, τα εξής:

«[…]

1.2. Κανονιστικοί ορισμοί για την ταξινόμηση της οικολογικής κατάστασης

Πίνακας 1.2. Γενικοί ορισμοί για τους ποταμούς, τις λίμνες, τα μεταβατικά ύδατα και τα παράκτια ύδατα

Στο κείμενο που ακολουθεί, δίδεται γενικός ορισμός της οικολογικής ποιότητας. Για τους σκοπούς της ταξινόμησης, οι τιμές των ποιοτικών στοιχείων της οικολογικής κατάστασης κάθε κατηγορίας επιφανειακών υδάτων είναι οι τιμές των κατωτέρω πινάκων 1.2.1.-1.2.4.

Στοιχείο	Υψηλή κατάσταση	Καλή κατάσταση	Μέτρια κατάσταση
Γενικά	Έλλειψη, ή ήσσονος μόνον σημασίας ανθρωπογενείς μεταβολές των τιμών των φυσικοχημικών και των υδρομορφολογικών ποιοτικών στοιχείων του τυπικού συστήματος επιφανειακών υδάτων σε σχέση με εκείνα που χαρακτηρίζουν φυσιολογικά τον τύπο αυτόν υπό μη διαταραγμένες συνθήκες. Οι τιμές των βιολογικών ποιοτικών στοιχείων του συστήματος επιφανειακών υδάτων αντικατοπτρίζουν εκείνες που χαρακτηρίζουν φυσιολογικά τον τύπο αυτόν υπό μη διαταραγμένες συνθήκες. Υπάρχουν τυποχαρακτηριστικές συνθήκες και κοινότητες.	Οι τιμές των βιολογικών ποιοτικών στοιχείων του συστήματος επιφανειακών υδάτων εμφανίζουν χαμηλού επιπέδου αλλοιώσεις λόγω ανθρώπινων δραστηριοτήτων αλλά παραλλάσσουν μόνον ελαφρώς από τις τιμές που χαρακτηρίζουν φυσιολογικά το τυπικό σύστημα επιφανειακών υδάτων υπό μη διαταραγμένες συνθήκες.	Οι τιμές των βιολογικών ποιοτικών στοιχείων του συστήματος επιφανειακών υδάτων παραλλάσσουν μετρίως από τις τιμές που χαρακτηρίζουν φυσιολογικά το τυπικό σύστημα επιφανειακών υδάτων υπό μη διαταραγμένες συνθήκες. Οι τιμές εμφανίζουν μέτριες αλλοιώσεις λόγω ανθρώπινων δραστηριοτήτων και είναι σημαντικά πιο διαταραγμένες από ό,τι υπό τις συνθήκες καλής κατάστασης.

Τα ύδατα κατάστασης κάτω της μέτριας ταξινομούνται ως ελλιπούς ή κακής κατάστασης:

Τα ύδατα τα οποία εμφανίζουν ενδείξεις σημαντικών αλλοιώσεων των τιμών των βιολογικών ποιοτικών στοιχείων του τυπικού συστήματος επιφανειακών υδάτων και στα οποία οι σχετικές βιολογικές κοινότητες διαφέρουν ουσιαστικά από εκείνες που χαρακτηρίζουν φυσιολογικά το τυπικό σύστημα επιφανειακών υδάτων υπό μη διαταραγμένες συνθήκες, ταξινομούνται ως ελλιπούς κατάστασης.

Τα ύδατα τα οποία εμφανίζουν ενδείξεις σοβαρών αλλοιώσεων των τιμών των βιολογικών ποιοτικών στοιχείων του τυπικού συστήματος επιφανειακών υδάτων και από τα οποία απουσιάζει μεγάλο μέρος των σχετικών βιολογικών κοινοτήτων που χαρακτηρίζουν φυσιολογικά το τυπικό σύστημα επιφανειακών υδάτων υπό μη διαταραγμένες συνθήκες, ταξινομούνται ως κακής κατάστασης.

[…]

1.2.6. Διαδικασία που πρέπει να ακολουθούν τα κράτη μέλη για τη θέσπιση προτύπων χημικής ποιότητας

Κατά την κατάρτιση ποιοτικών περιβαλλοντικών προτύπων για τους ρύπους που καταγράφονται στα σημεία 1-9 του παραρτήματος VIII για την προστασία των υδρόβιων ζώντων οργανισμών, τα κράτη μέλη θα ενεργούν σύμφωνα με τις ακόλουθες διατάξεις. Μπορούν να οριστούν πρότυπα για τα ύδατα, τα ιζήματα ή τους ζώντες οργανισμούς.

Στο μέτρο του δυνατού, πρέπει να συγκεντρώνονται δεδομένα τόσο οξείας όσο και χρόνιας τοξικότητας για τις ακόλουθες ταξινομικές κατηγορίες, που αφορούν το σχετικό υδατικό σύστημα, καθώς και για κάθε άλλη ταξινομική κατηγορία για την οποία υπάρχουν δεδομένα. Το "βασικό σύνολο" ταξινομικών κατηγοριών είναι:

– φύκη ή/και μακρόφυτα,

– daphnia, ή αντιπροσωπευτικοί οργανισμοί αλμυρών νερών,

– ψάρια.

[…]

1.3. Παρακολούθηση της οικολογικής και χημικής κατάστασης των επιφανειακών υδάτων

Το δίκτυο παρακολούθησης των επιφανειακών υδάτων καθορίζεται σύμφωνα με τις απαιτήσεις του άρθρου 8. Το δίκτυο παρακολούθησης σχεδιάζεται έτσι ώστε να παρέχει μια συνεκτική και συνολική εποπτεία της οικολογικής και χημικής κατάστασης σε κάθε λεκάνη απορροής ποταμού και επιτρέπει την ταξινόμηση των υδατικών συστημάτων σε πέντε κατηγορίες που αντιστοιχούν στους κανονιστικούς ορισμούς του σημείου 1.2. Τα κράτη μέλη παρέχουν έναν ή περισσότερους χάρτες, στους οποίους φαίνεται το δίκτυο παρακολούθησης των επιφανειακών υδάτων στο σχέδιο διαχείρισης λεκάνης απορροής ποταμού.

Με βάση το χαρακτηρισμό και την εκτίμηση των επιπτώσεων που διενεργούνται σύμφωνα με το άρθρο 5 και το παράρτημα ΙΙ, τα κράτη μέλη, για κάθε περίοδο εφαρμογής ενός σχεδίου διαχείρισης λεκάνης απορροής ποταμού, καταρτίζουν ένα πρόγραμμα εποπτικής παρακολούθησης και ένα πρόγραμμα επιχειρησιακής παρακολούθησης. Μπορεί επίσης να χρειαστεί σε ορισμένες περιπτώσεις τα κράτη μέλη να καταρτίσουν και προγράμματα διερευνητικής παρακολούθησης.

[…]»

12 Στο μέρος Β του παραρτήματος VI της οδηγίας παρατίθεται ο μη εξαντλητικός κατάλογος συμπληρωματικών μέτρων που τα κράτη μέλη μπορούν να επιλέξουν να θεσπίσουν για κάθε περιοχή λεκάνης απορροής ποταμού ως τμήμα του προγράμματος μέτρων που απαιτείται σύμφωνα με το άρθρο 11, παράγραφος 4. Στα μέτρα αυτά περιλαμβάνονται, υπό viii), οι «έλεγχοι άντλησης».

Το ιρλανδικό δίκαιο

13 Οι κρίσιμες διατάξεις του εθνικού δικαίου για την εφαρμογή της οδηγίας 2000/60 περιέχονται στην European Communities (Water Policy) Regulations 2003 [κανονιστική απόφαση 722 του 2003 περί Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (πολιτική στον τομέα των υδάτων)] (S.I. nº 722 του 2003) και στην European Union (Water Policy) Regulations 2014 [κανονιστική απόφαση 350 του 2014 περί Ευρωπαϊκής Ένωσης (πολιτική στον τομέα των υδάτων)] (S.I. nº 350 του 2014).

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

14 Η διαφορά της κύριας δίκης αφορά αίτηση αδειοδότησης για σχέδιο χωροταξικής διευθέτησης, προκειμένου να καταστεί δυνατή η άντληση μέσω αγωγού από τη Loch an Mhuilinn, ιδιωτική εσωτερική λίμνη χωρίς παλίρροια, επιφάνειας 0,083 km^2, η οποία βρίσκεται στη νήσο Gorumna της κομητείας Galway (Ιρλανδία), μέγιστης ποσότητας 4 680 m^3 γλυκού ύδατος εβδομαδιαίως, επί τέσσερις ώρες ημερησίως για τέσσερις, κατ' ανώτατο όριο, ημέρες την εβδομάδα έως 22 εβδομάδες ανά έτος από τον Μάιο έως τον Σεπτέμβριο. Τα αντλούμενα γλυκά ύδατα, μετά τη μεταφορά τους σε τέσσερις εγκαταστάσεις στον όρμο του Kilkieran της κομητείας Galway τις οποίες εκμεταλλεύεται η Bradán Beo Teoranta, ιρλανδική εταιρία, προορίζονταν για την πλύση ασθενών σολομών και την απαλλαγή τους από τους αμοιβαδικούς οργανισμούς στα βράγχιά τους και από τις θαλάσσιες ψείρες.

15 Ο P. Sweetman άσκησε ενώπιον του High Court (ανώτερου δικαστηρίου, Ιρλανδία), αιτούντος δικαστηρίου στην υπό κρίση υπόθεση, ένδικη προσφυγή κατά της απόφασης του συμβουλίου χωροταξικού σχεδιασμού, της 20ής Ιουλίου 2018, με την οποία χορηγήθηκε η σχετική άδεια.

16 Με απόφαση της 15ης Ιανουαρίου 2021, το εν λόγω δικαστήριο ακύρωσε την ως άνω απόφαση, κρίνοντας ότι δεν ήταν σύμφωνη προς τις απαιτήσεις της οδηγίας 2000/60. Συναφώς, το High Court (ανώτερο δικαστήριο) έκρινε ειδικότερα ότι η Environmental Protection Agency (ιρλανδική υπηρεσία προστασίας περιβάλλοντος, στο εξής: EPA) όφειλε να προβεί σε ταξινόμηση της Loch an Mhuilinn σε συγκεκριμένη κατάσταση, μετά από ακριβή αξιολόγηση και παρακολούθηση, όπως απαιτεί η οδηγία και η ιρλανδική νομοθεσία με την οποία αυτή μεταφέρθηκε στην εσωτερική έννομη τάξη. Δεδομένου, όμως, ότι η EPA δεν είχε προβεί στην ταξινόμηση της Loch an Mhuilinn, το δικαστήριο κατέληξε στο συμπέρασμα ότι το συμβούλιο χωροταξικού σχεδιασμού δεν ήταν σε θέση να αξιολογήσει αν τα προτεινόμενα έργα ήταν σύμφωνα προς το άρθρο 4, παράγραφος 1, της οδηγίας 2000/60.

17 Μετά την έκδοση της απόφασης αυτής, η Bradán Beo Teoranta ζήτησε τη γνώμη της EPA. Με έγγραφο της 28ης Ιανουαρίου 2021, η EPA εξέθεσε τη δική της ερμηνεία της οδηγίας 2000/60, σύμφωνα με την οποία η οδηγία αυτή προβλέπει ότι μόνον οι λίμνες με επιφάνεια μεγαλύτερη των 0,5 km^2 πρέπει να χαρακτηρίζονται υδατικά συστήματα που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της. Όσον αφορά τις λίμνες με μικρότερη επιφάνεια, τα κράτη μέλη μπορούν να αποφασίσουν να τις συμπεριλάβουν ως υδατικά συστήματα που εμπίπτουν στο εν λόγω πεδίο εφαρμογής, αν είναι σημαντικές στο πλαίσιο των σκοπών και των διατάξεων της οδηγίας. Σύμφωνα με τις αρχές αυτές, όλες οι λίμνες που έχουν επιφάνεια μεγαλύτερη των 0,5 km^2, καθώς και οι μικρότερες λίμνες εντός προστατευόμενων περιοχών (ειδικών ζωνών διατήρησης ή περιοχών που χρησιμοποιούνται για την άντληση πόσιμου ύδατος), έχουν χαρακτηριστεί στην Ιρλανδία ως υδατικά συστήματα που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2000/60. Αντιθέτως, η Loch an Mhuilin δεν έχει χαρακτηριστεί ως υδατικό σύστημα ρυθμιζόμενο από την οδηγία αυτή, καθόσον δεν πληροί το κριτήριο της επιφάνειας και δεν βρίσκεται σε προστατευόμενη περιοχή, και, για τον λόγο αυτόν, η EPA δεν προέβη σε ταξινόμηση της κατάστασής της.

18 Λαμβάνοντας υπόψη το έγγραφο αυτό της EPA, το συμβούλιο χωροταξικού σχεδιασμού υπέβαλε αίτηση για επανεξέταση της υπόθεσης της κύριας δίκης, την οποία το αιτούν δικαστήριο δέχθηκε, θεωρώντας ότι τα στοιχεία που περιέχονταν στο εν λόγω έγγραφο μπορούν να επηρεάσουν την έκβαση της υπόθεσης.

19 Κατά το High Court (ανώτερο δικαστήριο), τίθεται όσον αφορά την ερμηνεία της οδηγίας 2000/60, ιδίως υπό το πρίσμα των εκτιμήσεων της απόφασης της 1ης Ιουλίου 2015, Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland (C-461/13, EU:C:2015:433), το βασικό ερώτημα αν όλα τα υδατικά συστήματα, ανεξαρτήτως του μεγέθους τους, πρέπει να υπόκεινται σε ανάλυση των χαρακτηριστικών τους και σε ταξινόμηση της κατάστασής τους σύμφωνα με την οδηγία αυτήν, ούτως ώστε, στο πλαίσιο αίτησης αδειοδότησης για σχέδιο χωροταξικής διευθέτησης που επηρεάζει ένα σύστημα επιφανειακών υδάτων, το επιληφθέν δικαστήριο να είναι σε θέση να αξιολογήσει την προτεινόμενη χωροταξική διευθέτηση σε σχέση με τις έννοιες της «υποβάθμισης» και της «καλής κατάστασης» των επιφανειακών υδάτων.

20 Υπό τις συνθήκες αυτές, το High Court (ανώτερο δικαστήριο) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) α) Υποχρεούνται τα κράτη μέλη να προβαίνουν στον χαρακτηρισμό και, συνακόλουθα, στην ταξινόμηση όλων των συστημάτων υδάτων, ανεξαρτήτως μεγέθους, και ιδίως υπέχουν υποχρέωση χαρακτηρισμού και ταξινομήσεως όλων των λιμνών με επιφάνεια μικρότερη των 0,5 τετραγωνικών χιλιομέτρων;

β) Ισχύει κάτι διαφορετικό όσον αφορά τα ευρισκόμενα εντός προστατευόμενων περιοχών συστήματα υδάτων;

2) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο στοιχείο α′ του πρώτου προδικαστικού ερωτήματος, μπορεί η αρμόδια αρχή να εγκρίνει τη χορήγηση άδειας για την υλοποίηση αναπτυξιακού έργου το οποίο ενδέχεται να επηρεάσει το σύστημα υδάτων πριν από τον χαρακτηρισμό και την ταξινόμησή του;

3) Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως στο στοιχείο α′ του πρώτου προδικαστικού ερωτήματος, ποιες είναι οι υποχρεώσεις που υπέχει η αρμόδια αρχή όταν καλείται να αποφανθεί επί αιτήσεως χορήγησης άδειας για την υλοποίηση έργου το οποίο επηρεάζει ενδεχομένως ένα σύστημα υδάτων που δεν έχει χαρακτηριστεί και/ή ταξινομηθεί;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του πρώτου προδικαστικού ερωτήματος

21 Κατά πάγια νομολογία, στο πλαίσιο της διαδικασίας συνεργασίας μεταξύ των εθνικών δικαστηρίων και του Δικαστηρίου την οποία θεσπίζει το άρθρο 267 ΣΛΕΕ, στο Δικαστήριο απόκειται να δώσει στο εθνικό δικαστήριο χρήσιμη απάντηση που να παρέχει στο τελευταίο τη δυνατότητα επίλυσης της διαφοράς της οποίας έχει επιληφθεί. Υπό το πρίσμα αυτό, το Δικαστήριο μπορεί να αναδιατυπώσει, εφόσον είναι αναγκαίο, τα προδικαστικά ερωτήματα που του έχουν υποβληθεί [απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 2021, W. Ż. (Τμήμα εκτάκτου ελέγχου και δημοσίων υποθέσεων του Ανώτατου Δικαστηρίου – Διορισμός), C-487/19, EU:C:2021:798, σκέψη 68 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

22 Εν προκειμένω, πρώτον, μολονότι το πρώτο προδικαστικό ερώτημα αναφέρεται γενικώς στα «συστήματα υδάτων», από την αίτηση προδικαστικής αποφάσεως και, κατά τα λοιπά, από τη διευκρίνιση στο τέλος του ερωτήματος αυτού, υπό στοιχείο α′, προκύπτει ότι η υπόθεση της κύριας δίκης αφορά σύστημα επιφανειακών υδάτων και ειδικότερα λίμνη.

23 Δεύτερον, ενώ το σκέλος β′ του πρώτου ερωτήματος αφορά υδατικά συστήματα εντός προστατευόμενης ζώνης, το αιτούν δικαστήριο διευκρίνισε, απαντώντας σε γραπτή ερώτηση του Δικαστηρίου, ότι η επίμαχη στην κύρια δίκη λίμνη δεν βρίσκεται σε τέτοια ζώνη, αλλά στην πραγματικότητα απλώς συνδέεται, μέσω της άμεσης διαπαλιρροιακής ζώνης, με την ειδική ζώνη διατήρησης του όρμου και των νήσων του Kilkieran.

24 Τέλος, τρίτον, καίτοι το πρώτο ερώτημα δεν προσδιορίζει τις διατάξεις του δικαίου της Ένωσης των οποίων ζητείται η ερμηνεία, από την αίτηση προδικαστικής αποφάσεως, καθώς και από τους όρους «χαρακτηρισμός» και «ταξινόμηση» τους οποίους χρησιμοποιεί το αιτούν δικαστήριο στο ερώτημα αυτό, προκύπτει ότι, κατ' ουσίαν, αναφέρεται στις υποχρεώσεις που προβλέπονται από το άρθρο 5, παράγραφος 1, πρώτη περίπτωση, και από το άρθρο 8 της οδηγίας 2000/60, σε συνδυασμό με τα παραρτήματα II και V αυτής.

25 Υπό τις συνθήκες αυτές, πρέπει να γίνει δεκτό ότι, με το πρώτο ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ερωτά κατ' ουσίαν αν το άρθρο 5, παράγραφος 1, πρώτη περίπτωση, και το άρθρο 8 της οδηγίας 2000/60, σε συνδυασμό με τα παραρτήματα II και V αυτής, έχουν την έννοια ότι στην περίπτωση λίμνης με επιφάνεια μικρότερη των 0,5 km^2 ισχύει, αφενός, η υποχρέωση ανάλυσης των χαρακτηριστικών κάθε περιοχής λεκάνης απορροής ποταμού και, αφετέρου, η υποχρέωση κατάρτισης προγραμμάτων παρακολούθησης της κατάστασης των υδάτων, προκειμένου να υπάρχει συνεκτική και πλήρης εικόνα της κατάστασης των υδάτων εντός κάθε περιοχής λεκάνης απορροής ποταμού.

26 Υπενθυμίζεται ότι, προκειμένου να εξασφαλιστεί η επίτευξη από τα κράτη μέλη των ποιοτικών στόχων που επιδιώκει ο νομοθέτης της Ένωσης, ήτοι της διατήρησης ή της αποκατάστασης της καλής κατάστασης των επιφανειακών υδάτων, η οδηγία 2000/60 προβλέπει σειρά διατάξεων, μεταξύ των οποίων τις διατάξεις των άρθρων 5 και 8 και των παραρτημάτων II και V, οι οποίες καθιερώνουν μια πολύπλοκη διαδικασία, με πολλά λεπτομερώς ρυθμιζόμενα στάδια, που επιτρέπει στα κράτη μέλη να θέτουν σε εφαρμογή τα αναγκαία μέτρα σε συνάρτηση με τις ιδιαιτερότητες και τα χαρακτηριστικά των καταγεγραμμένων στο έδαφός τους υδατικών συστημάτων [πρβλ. απόφαση της 24ης Ιουνίου 2021, Επιτροπή κατά Ισπανίας (Υποβάθμιση της φυσικής περιοχής Doñana), C-559/19, EU:C:2021:512, σκέψεις 41 και 42 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

27 Όσον αφορά, πρώτον, το άρθρο 5 της οδηγίας 2000/60, η διάταξη αυτή επιβάλλει στα κράτη μέλη να μεριμνούν, μεταξύ άλλων, για την ανάλυση των χαρακτηριστικών κάθε περιοχής λεκάνης απορροής ποταμού σύμφωνα με τις τεχνικές προδιαγραφές του παραρτήματος II της οδηγίας.

28 Κατά το σημείο 1.1 του παραρτήματος II της οδηγίας 2000/60, για τον χαρακτηρισμό των τύπων συστημάτων επιφανειακών υδάτων σύμφωνα με το άρθρο 5, παράγραφος 1, πρώτη περίπτωση, της οδηγίας, τα κράτη μέλη προσδιορίζουν κατ' αρχάς την τοποθεσία και τα όρια των συστημάτων επιφανειακών υδάτων και, στη συνέχεια, κατατάσσουν τα συστήματα επιφανειακών υδάτων εντός περιοχής λεκάνης απορροής ποταμού σε μία από τις κατηγορίες επιφανειακών υδάτων (ποταμοί, λίμνες, μεταβατικά ύδατα, παράκτια ύδατα) ή τα χαρακτηρίζουν ως τεχνητά συστήματα επιφανειακών υδάτων ή ως ιδιαιτέρως τροποποιημένα συστήματα επιφανειακών υδάτων και, τέλος, για κάθε κατηγορία επιφανειακών υδάτων, κατατάσσουν τα συστήματα εντός της περιοχής λεκάνης απορροής ποταμού σε τύπους καθοριζόμενους με τη χρήση ενός από τα συστήματα Α ή Β, όπως αυτά ορίζονται στο σημείο 1.2 του εν λόγω παραρτήματος II. Έπειτα, σύμφωνα με το σημείο 1.3 του ίδιου παραρτήματος, πρέπει να καθορίζονται οι τυποχαρακτηριστικές συνθήκες αναφοράς για τους διαφόρους τύπους συστημάτων επιφανειακών υδάτων.

29 Όσον αφορά τις λίμνες και την τυπολογία των διαστάσεών τους με βάση την επιφάνεια, το σημείο 1.2.2 του παραρτήματος ΙΙ της οδηγίας 2000/60 προβλέπει, για τους σκοπούς του συστήματος Α, μόνον τους τύπους 0,5-1 km^2, 1-10 km^2, 10-100 km^2 και >100 km^2. Εξάλλου, το σημείο 1.1, στοιχείο iv, του εν λόγω παραρτήματος ΙΙ ορίζει ότι, σε περίπτωση που χρησιμοποιείται το σύστημα Β, τα κράτη μέλη πρέπει να επιτυγχάνουν τουλάχιστον τον ίδιο βαθμό διαχωρισμού που θα επιτυγχανόταν και στο σύστημα Α, πράγμα που επιτρέπει στα κράτη μέλη που επιλέγουν το σύστημα Β να επιλέγουν επίσης το ελάχιστο μέγεθος των 0,5 km^2 ως υποχρεωτικό παράγοντα χαρακτηρισμού ως προς το μέγεθος, κατά την έννοια του σημείου 1.2.2 του παραρτήματος ΙΙ.

30 Επιπλέον, όσον αφορά το γεγονός που επικαλείται ο προσφεύγων της κύριας δίκης στις γραπτές παρατηρήσεις του, ότι από υδρολογική μελέτη σκοπιμότητας της Bradán Beo Teoranta προκύπτει ότι η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης λίμνη από την οποία σχεδιάζεται η άντληση υδάτων συνδέεται με τουλάχιστον επτά άλλες λίμνες, υπενθυμίζεται ότι, κατά το άρθρο 2, σημείο 5, της οδηγίας 2000/60, ως λίμνη νοείται ένα σύστημα στάσιμων εσωτερικών υδάτων επιφανειακών υδάτων και ότι το αιτούν δικαστήριο, στο οποίο εναπόκειται αποκλειστικά ο νομικός χαρακτηρισμός των πραγματικών περιστατικών, έχει δεχθεί τον χαρακτηρισμό αυτόν όσον αφορά το επίμαχο στην κύρια δίκη υδατικό σύστημα. Εξάλλου, όπως παρατήρησε και ο γενικός εισαγγελέας στην υποσημείωση 17 των προτάσεών του, καίτοι, σύμφωνα με το σημείο 1.1 του παραρτήματος ΙΙ της οδηγίας 2000/60, τα κράτη μέλη μπορούν να συνενώνουν συστήματα επιφανειακών υδάτων για τις ανάγκες του πρώτου χαρακτηρισμού, κάτι τέτοιο αποτελεί ευχέρεια και όχι υποχρέωση.

31 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι η προβλεπόμενη στο σημείο 1.3 του παραρτήματος ΙΙ της οδηγίας 2000/60 υποχρέωση καθορισμού των τυποχαρακτηριστικών συνθηκών αναφοράς για τους διάφορους τύπους συστημάτων επιφανειακών υδάτων δεν αφορά τις λίμνες με επιφάνεια μικρότερη των 0,5 km^2, τούτο δε ανεξαρτήτως του αν το οικείο κράτος μέλος χρησιμοποιεί το σύστημα Α ή, όπως συμβαίνει εν προκειμένω σύμφωνα με την απάντηση του αιτούντος δικαστηρίου στη γραπτή ερώτηση του Δικαστηρίου που μνημονεύθηκε στη σκέψη 23 της παρούσας απόφασης, το σύστημα Β.

32 Όσον αφορά, δεύτερον, το άρθρο 8 της οδηγίας 2000/60, αυτό επιβάλλει στα κράτη μέλη την υποχρέωση να καταρτίσουν προγράμματα παρακολούθησης της κατάστασης των υδάτων, ώστε να υπάρχει συνεκτική και συνολική εικόνα της κατάστασης των υδάτων σε κάθε περιοχή λεκάνης απορροής ποταμού, και αναφέρεται στον τίτλο του, μεταξύ άλλων, στα «επιφανειακά ύδατα» γενικώς.

33 Κατόπιν αυτού, όπως επισήμανε κατ’ ουσίαν ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 38 των προτάσεών του, δεδομένου ότι τα κράτη μέλη δεν υποχρεούνται να προβούν στον χαρακτηρισμό των λιμνών με επιφάνεια μικρότερη από 0,5 km^2, βάσει του άρθρου 5 και του παραρτήματος ΙΙ της οδηγίας 2000/60, συνάγεται λογικά ότι τα κράτη μέλη δεν υπέχουν ούτε υποχρέωση ταξινόμησης της οικολογικής κατάστασης των λιμνών αυτών, σύμφωνα με το άρθρο 8 και το παράρτημα V της οδηγίας αυτής.

34 Η συνδυασμένη ανάγνωση των παραρτημάτων ΙΙ και V της οδηγίας 2000/60 μπορεί, στο μέτρο που είναι αναγκαίο, να επιβεβαιώσει την ερμηνεία αυτή.

35 Ειδικότερα, στον γενικό ορισμό της οικολογικής κατάστασης για τους ποταμούς, τις λίμνες, τα μεταβατικά ύδατα και τα παράκτια ύδατα, για τους σκοπούς της ταξινόμησής τους, ο οποίος παρατίθεται στο σημείο 1.2 του παραρτήματος V της οδηγίας 2000/60, γίνεται ρητή αναφορά σε

«τύπους» συστημάτων επιφανειακών υδάτων, οι οποίοι ορίζονται στο παράρτημα ΙΙ της οδηγίας, το οποίο αναφέρεται μόνον στις λίμνες με επιφάνεια τουλάχιστον 0,5 km^2, όπως προκύπτει από τη σκέψη 29 της παρούσας απόφασης. Ομοίως, όσον αφορά τη διαδικασία που πρέπει να ακολουθούν τα κράτη μέλη για τη θέσπιση προτύπων χημικής ποιότητας των επιφανειακών υδάτων, το σημείο 1.2.6 του παραρτήματος V αναφέρεται επίσης στους «τύπους» συστημάτων επιφανειακών υδάτων.

36 Εξάλλου, όπως προκύπτει, για παράδειγμα, από το σημείο 1.3, σημείο i, του παραρτήματος ΙΙ της οδηγίας 2000/60, οι τυποχαρακτηριστικές συνθήκες αναφοράς για κάθε τύπο συστήματος επιφανειακών υδάτων που χαρακτηρίζεται σύμφωνα με το σημείο 1.1 του παραρτήματος ΙΙ πρέπει να καθορίζονται κατά τρόπον ώστε να αντιπροσωπεύουν τις τιμές των υδρομορφολογικών, φυσικοχημικών και βιολογικών ποιοτικών στοιχείων που παρατίθενται στο σημείο 1.1 του παραρτήματος V της οδηγίας για τον συγκεκριμένο τύπο συστήματος επιφανειακών υδάτων πολύ καλής οικολογικής κατάστασης, όπως ορίζεται στον σχετικό πίνακα του σημείου 1.2 του παραρτήματος V. Ομοίως, σύμφωνα με το σημείο 1.5, τρίτο εδάφιο, του παραρτήματος ΙΙ της οδηγίας 2000/60, για τη βελτιστοποίηση του σχεδιασμού των προγραμμάτων παρακολούθησης βάσει του άρθρου 8 της οδηγίας αυτής απαιτείται, κατά περίπτωση, περαιτέρω χαρακτηρισμός για τα συστήματα για τα οποία υπάρχει κίνδυνος μη τήρησης των περιβαλλοντικών ποιοτικών στόχων.

37 Επιπλέον, σύμφωνα με το σημείο 1.3, δεύτερο εδάφιο, του παραρτήματος V της οδηγίας 2000/60, το πρόγραμμα εποπτικής παρακολούθησης και το πρόγραμμα επιχειρησιακής παρακολούθησης πρέπει να καταρτίζονται με βάση τον χαρακτηρισμό και την εκτίμηση των επιπτώσεων που διενεργούνται σύμφωνα με το άρθρο 5 και το παράρτημα ΙΙ της οδηγίας.

38 Η ερμηνεία των άρθρων 5 και 8 και των παραρτημάτων ΙΙ και V της οδηγίας 2000/60 υπό την έννοια ότι ούτε η υποχρέωση καθορισμού των τυποχαρακτηριστικών συνθηκών αναφοράς για τους τύπους επιφανειακών υδατικών συστημάτων ούτε η υποχρέωση κατάρτισης προγραμμάτων παρακολούθησης της κατάστασης των υδάτων αφορούν τις λίμνες με επιφάνεια μικρότερη των 0,5 km^2 επιβεβαιώνεται και από τις νομοπαρασκευαστικές εργασίες πριν την έκδοση της οδηγίας. Πράγματι, αφενός, η πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου περί θεσπίσεως πλαισίου κοινοτικής δράσης στο πεδίο της πολιτικής υδάτων (ΕΕ 1997, C 184, σ. 20), όπως συμπληρώθηκε με τροποποιημένη πρόταση (ΕΕ 1998, C 108, σ. 94), προέβλεπε την πρόβλεψη υποχρεώσεων ανάλογων προς εκείνες που σήμερα περιγράφονται λεπτομερώς στα εν λόγω παραρτήματα ΙΙ και V στο πλαίσιο ενός και μόνον παραρτήματος V. Αφετέρου, η ίδια αυτή πρόταση οδηγίας, όπως συμπληρώθηκε, αφορούσε, στο πλαίσιο του συστήματος Α, μόνον τις λίμνες με επιφάνεια μεγαλύτερη των 0,01 km^2, ενώ η οδηγία 2000/60, όπως θεσπίστηκε τελικώς, προβλέπει για τους ίδιους σκοπούς κατώτατο όριο 0,5 km^2.

39 Μια τέτοια αύξηση του κατώτατου ορίου επιφάνειας των λιμνών κατά τη νομοθετική διαδικασία πρέπει, μεταξύ άλλων, να εξεταστεί υπό το πρίσμα της πολυπλοκότητας της διαδικασίας, όπως υπενθυμίζεται στη σκέψη 26 ανωτέρω, καθώς και υπό το πρίσμα του γεγονότος ότι τα επιφανειακά ύδατα περιλαμβάνουν μεγάλο αριθμό πολύ μικρών υδατικών συστημάτων των οποίων η διαχείριση μπορεί να συνεπάγεται τεράστιο διοικητικό φορτίο –γεγονότος που επισημάνθηκε, μετά την έκδοση της οδηγίας 2000/60, στο σημείο 3.5 του υπ' αριθ. 2 εγγράφου καθοδήγησης με τίτλο «Προσδιορισμός των υδατικών συστημάτων», το οποίο καταρτίστηκε στο πλαίσιο της κοινής στρατηγικής εφαρμογής της οδηγίας αυτής, με τη συμμετοχή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, όλων των κρατών μελών, των υπό ένταξη χωρών, του Βασιλείου της Νορβηγίας και άλλων ενδιαφερόμενων μερών και μη κυβερνητικών οργανώσεων.

40 Παρά την ως άνω διευκρίνιση, η σχετική διαπίστωση δεν εμποδίζει τα κράτη μέλη που το κρίνουν σκόπιμο να υπάγουν, λαμβανομένων υπόψη των σκοπών που επιδιώκει η οδηγία 2000/60, στο πλαίσιο της εφαρμογής του συστήματος Β του σημείου 1.1, στοιχείο iv, του παραρτήματος ΙΙ της οδηγίας, ορισμένους τύπους λιμνών με επιφάνεια μικρότερη των 0,5 km^2 στα καθεστώτα που θεσπίζονται με τις διατάξεις των άρθρων 5 και 8 και των παραρτημάτων ΙΙ και V της οδηγίας.

41 Λαμβανομένων υπόψη όλων των ανωτέρω σκέψεων, στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 5, παράγραφος 1, πρώτη περίπτωση, και το άρθρο 8 της οδηγίας 2000/60, σε συνδυασμό με τα παραρτήματα ΙΙ και V αυτής, έχουν την έννοια ότι για τις λίμνες με επιφάνεια μικρότερη των 0,5 km^2 δεν ισχύει η υποχρέωση καθορισμού των τυποχαρακτηριστικών συνθηκών αναφοράς ούτε η υποχρέωση κατάρτισης των προβλεπόμενων από τις διατάξεις αυτές προγραμμάτων παρακολούθησης της κατάστασης των υδάτων.

Επί του δεύτερου προδικαστικού ερωτήματος

42 Λαμβανομένης υπόψη της απάντησης που δόθηκε στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα, παρέλκει η απάντηση στο δεύτερο προδικαστικό ερώτημα.

Επί του τρίτου προδικαστικού ερωτήματος

43 Με το τρίτο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ερωτά κατ' ουσίαν ποιες είναι οι υποχρεώσεις που υπέχει η αρμόδια αρχή από την οδηγία 2000/60, όταν αποφαίνεται επί αίτησης αδειοδότησης για έργο που μπορεί να επηρεάσει λίμνη για την οποία, λόγω της μικρότερης από 0,5 km^2 επιφάνειάς της, δεν έχουν καθοριστεί τυποχαρακτηριστικές συνθήκες αναφοράς ούτε έχει καταρτιστεί πρόγραμμα παρακολούθησης της κατάστασης των υδάτων, βάσει του άρθρου 5, παράγραφος 1, πρώτη περίπτωση, και του άρθρου 8 της οδηγίας 2000/60, αντιστοίχως, σε συνδυασμό με τα παραρτήματα ΙΙ και V της οδηγίας αυτής.

44 Προκειμένου να δοθεί απάντηση στο ερώτημα αυτό, υπενθυμίζεται κατ' αρχάς ότι, όπως αναφέρεται στην αιτιολογική σκέψη 25 της οδηγίας 2000/60, οι περιβαλλοντικοί στόχοι θα πρέπει να ορίζονται κατά τρόπον ώστε να εξασφαλίζεται η επίτευξη της καλής ποιότητας των επιφανειακών και υπόγειων υδάτων σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση, καθώς και η αποτροπή της επιδείνωσης της κατάστασης των υδάτων στο επίπεδο της Ένωσης. Κατά δε το άρθρο 1, στοιχείο α′, της οδηγίας, αυτή έχει ως σκοπό τη θέσπιση πλαισίου για την προστασία των εσωτερικών επιφανειακών, των μεταβατικών, των παράκτιων και των υπόγειων υδάτων, το οποίο να αποτρέπει την περαιτέρω επιδείνωση, να προστατεύει και να βελτιώνει την κατάσταση των υδάτινων οικοσυστημάτων, καθώς και των αμέσως εξαρτώμενων από αυτά χερσαίων οικοσυστημάτων. Τέλος, στο άρθρο 4, παράγραφος 1, της οδηγίας διευκρινίζονται οι περιβαλλοντικοί στόχοι τους οποίους οφείλουν να επιτύχουν τα κράτη μέλη (πρβλ. απόφαση της 1ης Ιουλίου 2015, Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland, C-461/13, EU:C:2015:433, σκέψεις 35, 36 και 38).

45 Η τελευταία αυτή διάταξη, η οποία, σύμφωνα με την παράγραφο 1, έχει ως σκοπό να καταστήσει λειτουργικά τα προγράμματα για τη λήψη μέτρων που προβλέπονται από τα σχέδια διαχείρισης λεκάνης απορροής ποταμού, επιδιώκει δύο διακριτούς, αλλά άρρηκτα συνδεδεμένους, σκοπούς. Αφενός, κατά το άρθρο 4, παράγραφος 1, στοιχείο α′, σημείο i, της οδηγίας 2000/60, τα κράτη μέλη εφαρμόζουν τα αναγκαία μέτρα για την πρόληψη της υποβάθμισης της κατάστασης όλων των συστημάτων επιφανειακών υδάτων (υποχρέωση προς πρόληψη της υποβάθμισης). Αφετέρου, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 4, παράγραφος 1, στοιχείο α′, σημείο ii, τα κράτη μέλη

προστατεύουν, αναβαθμίζουν και αποκαθιστούν όλα τα συστήματα επιφανειακών υδάτων, με την επιφύλαξη της εφαρμογής του σημείου iii της ίδιας διάταξης για τα τεχνητά και τα ιδιαιτέρως τροποποιημένα υδατικά συστήματα, με σκοπό την επίτευξη καλής κατάστασης το αργότερο έως το τέλος του 2015 (υποχρέωση βελτίωσης) (απόφαση της 1ης Ιουλίου 2015, Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland, C-461/13, EU:C:2015:433, σκέψη 39).

46 Στο μέτρο που το εν λόγω άρθρο 4 αναφέρεται, στην παράγραφο 1, στοιχείο α′, σημεία i και ii, σε «όλα τα συστήματα επιφανειακών υδάτων», επισημαίνεται ότι το άρθρο 2, σημείο 10, της οδηγίας 2000/60 ορίζει το «σύστημα επιφανειακών υδάτων» ως «διακεκριμένο και σημαντικό μέρος επιφανειακών υδάτων, όπως π.χ. μια λίμνη, ένας ταμιευτήρας, ένα ρεύμα, ένας ποταμός ή μια διώρυγα, ένα τμήμα ρεύματος, ποταμού ή διώρυγας, μεταβατικά ύδατα ή ένα τμήμα παράκτιων υδάτων» και ότι το άρθρο 2, σημείο 5, της οδηγίας αυτής ορίζει τη «λίμνη» ως «σύστημα στάσιμων εσωτερικών επιφανειακών υδάτων», χωρίς να αναφέρεται σε κατώτατο όριο.

47 Ωστόσο, υπενθυμίζεται ότι, κατά πάγια νομολογία, προκειμένου να ερμηνευθεί διάταξη του δικαίου της Ένωσης, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη όχι μόνον το γράμμα της, αλλά και το πλαίσιο στο οποίο αυτή εντάσσεται και οι σκοποί που επιδιώκονται με τη ρύθμιση της οποίας αποτελεί μέρος [απόφαση της 26ης Απριλίου 2022, Landespolizeidirektion Steiermark (Μέγιστο χρονικό διάστημα διενέργειας ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα), C-368/20 και C-369/20, EU:C:2022:298, σκέψη 56 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

48 Συναφώς, επισημαίνεται ότι, όσον αφορά το άρθρο 4, παράγραφος 1, στοιχείο α′, σημεία i και ii, της οδηγίας 2000/60, για τον καθορισμό της έκτασης των υποχρεώσεων πρόληψης της υποβάθμισης και βελτίωσης των συστημάτων επιφανειακών υδάτων, όπως υπενθυμίζονται στη σκέψη 45 της παρούσας απόφασης, η διάταξη αυτή αναφέρεται και στην «κατάσταση» των εν λόγω υδατικών συστημάτων. Η έννοια αυτή ορίζεται στο σημείο 17 του άρθρου 2 της εν λόγω οδηγίας ως «η συνολική έκφραση της κατάστασης ενός επιφανειακού υδατικού συστήματος, που καθορίζεται από τις χαμηλότερες τιμές της οικολογικής και της χημικής του κατάστασης», η δε «οικολογική κατάσταση» ορίζεται, στο σημείο 21 του εν λόγω άρθρου 2, ως «η ποιοτική έκφραση της διάρθρωσης και της λειτουργίας υδάτινων οικοσυστημάτων που συνδέονται με επιφανειακά ύδατα, η οποία ταξινομείται σύμφωνα με το παράρτημα V».

49 Όπως, όμως, επισημάνθηκε στη σκέψη 35 της παρούσας απόφασης, από τον πίνακα 1.2 του εν λόγω παραρτήματος V, με τίτλο «Γενικοί ορισμοί για τους ποταμούς, τις λίμνες, τα μεταβατικά ύδατα και τα παράκτια ύδατα», προκύπτει ότι ταξινόμηση της οικολογικής κατάστασης προβλέπεται μόνον για τους «τύπους» επιφανειακών υδατικών συστημάτων. Επιπλέον, σύμφωνα με το ίδιο παράρτημα V, σημείο 1.2.6, η διαδικασία που πρέπει να ακολουθούν τα κράτη μέλη για τη θέσπιση προτύπων χημικής ποιότητας προβλέπεται και πάλι σε σχέση με τους «τύπους» επιφανειακών υδατικών συστημάτων.

50 Επομένως, από το γράμμα του άρθρου 4, παράγραφος 1, στοιχείο α′, σημεία i και ii, της οδηγίας 2000/60, ερμηνευόμενου εντός του πλαισίου στο οποίο εντάσσεται, προκύπτει ότι, όπως και οι υποχρεώσεις που απορρέουν από το άρθρο 5, παράγραφος 1, πρώτη περίπτωση, και από το άρθρο 8 της οδηγίας, και υπό την επιφύλαξη της ευχέρειας που έχουν τα κράτη μέλη να συνενώνουν τα συστήματα επιφανειακών υδάτων για τις ανάγκες του πρώτου χαρακτηρισμού, οι δύο υποχρεώσεις που προβλέπονται στο άρθρο 4, παράγραφος 1, στοιχείο α′, σημεία i και ii, δεν ισχύουν για λίμνες με επιφάνεια μικρότερη των 0,5 km^2.

51 Η ερμηνεία αυτή ενισχύεται από το γεγονός ότι το άρθρο 4 και οι υποχρεώσεις που αυτό θεσπίζει εντάσσονται σε μια πολύπλοκη διαδικασία την οποία καθιερώνει η οδηγία 2000/60 και της οποίας αποτελούν το τελικό στάδιο.

52 Πράγματι, όπως προκύπτει από τη νομολογία που υπενθυμίζεται στη σκέψη 26 της παρούσας απόφασης, προκειμένου να εξασφαλιστεί η επίτευξη από τα κράτη μέλη των περιβαλλοντικών στόχων που επιδιώκονται με την οδηγία 2000/60 και οι οποίοι διευκρινίζονται στο άρθρο 4, παράγραφος 1, η οδηγία αυτή προβλέπει σειρά διατάξεων, ιδίως εκείνων των άρθρων 5 και 8 και των παραρτημάτων ΙΙ και V, οι οποίες θεσπίζουν μια πολύπλοκη διαδικασία που περιλαμβάνει διάφορα λεπτομερώς ρυθμιζόμενα στάδια, προκειμένου να παράσχουν στα κράτη μέλη τη δυνατότητα να εφαρμόσουν τα αναγκαία μέτρα αναλόγως των ιδιαιτεροτήτων και των χαρακτηριστικών των υδατικών συστημάτων που βρίσκονται στο έδαφός τους.

53 Θα ήταν, επομένως, ασύμβατο προς την οικονομία της οδηγίας 2000/60, και ειδικότερα προς τον πολύπλοκο χαρακτήρα της διαδικασίας που αυτή θεσπίζει, να αφορά ο δεσμευτικός χαρακτήρας των περιβαλλοντικών στόχων που καθορίζονται στο άρθρο 4, παράγραφος 1, και συστήματα επιφανειακών υδάτων τα οποία, σύμφωνα με την εν λόγω οδηγία, δεν υποβλήθηκαν και δεν έπρεπε να υποβληθούν υποχρεωτικά σε δύο από τα στάδια της εν λόγω διαδικασίας, τα προβλεπόμενα στα άρθρα 5 και 8 της ίδιας οδηγίας, σκοπός των οποίων, ωστόσο, είναι να διευκολύνουν τη συλλογή των δεδομένων που είναι αναγκαία για την επίτευξη των εν λόγω σκοπών.

54 Εξάλλου, όσον αφορά την υποχρέωση προς πρόληψη της υποβάθμισης της κατάστασης των συστημάτων επιφανειακών υδάτων, η οποία προβλέπεται στο άρθρο 4, παράγραφος 1, στοιχείο α′, σημείο i, της οδηγίας 2000/60, το Δικαστήριο έχει επανειλημμένως κρίνει ρητώς ότι η υποχρέωση αυτή παραμένει δεσμευτική σε κάθε στάδιο της εφαρμογής της οδηγίας και ισχύει για «κάθε τύπο» και για κάθε κατάσταση συστήματος επιφανειακών υδάτων για το οποίο έχει ή έπρεπε να έχει εκδοθεί σχέδιο διαχείρισης [αποφάσεις της 1ης Ιουλίου 2015, Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland, C-461/13, EU:C:2015:433, σκέψη 50, της 4ης Μαΐου 2016, Επιτροπή κατά Αυστρίας, C-346/14, EU:C:2016:322, σκέψη 64, και της 5ης Μαΐου 2022, Association France Nature Environnement (Προσωρινές επιπτώσεις στα επιφανειακά ύδατα), C-525/20, EU:C:2022:350, σκέψη 25].

55 Τούτου δοθέντος, πρέπει να τονιστεί ότι, όπως επισήμανε κατ' ουσίαν ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 59 των προτάσεών του, δεδομένου ότι τα επιφανειακά ύδατα είναι πιθανόν να συνδέονται φυσικά μεταξύ τους, η ποιότητα ενός στοιχείου επιφανειακών υδάτων μικρού μεγέθους μπορεί να επηρεάσει την ποιότητα ενός άλλου, μεγαλύτερου στοιχείου.

56 Το Δικαστήριο έχει αποφανθεί ότι το άρθρο 4, παράγραφος 1, στοιχείο α′, σημεία i έως iii, της οδηγίας 2000/60 έχει την έννοια ότι τα κράτη μέλη υποχρεούνται, υπό την επιφύλαξη χορήγησης παρέκκλισης, να μη χορηγούν άδεια για συγκεκριμένο έργο όταν αυτό μπορεί να προκαλέσει επιδείνωση της κατάστασης ενός συστήματος επιφανειακών υδάτων ή όταν διακυβεύει την επίτευξη καλής κατάστασης των επιφανειακών υδάτων ή καλού οικολογικού δυναμικού και καλής χημικής κατάστασης τέτοιων υδάτων κατά την ημερομηνία που ορίζει η οδηγία (απόφαση της 20ής Δεκεμβρίου 2017, C-39/99 P, Protect Natur-, Arten- und Landschaftsschutz Umweltorganisation, C-664/15, EU:C:2017:987, σκέψη 31 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

57 Ως εκ τούτου, όταν η αρμόδια αρχή κράτους μέλους αξιολογεί αίτηση αδειοδότησης για έργο που ενδέχεται να επηρεάσει λίμνη με επιφάνεια μικρότερη των 0,5 km^2, δεν περιορίζει την αξιολόγησή του στις επιπτώσεις του έργου στη συγκεκριμένη λίμνη. Αντιθέτως, προκειμένου να διαπιστωθεί

αν το έργο αυτό θα μπορούσε να προκαλέσει υποβάθμιση της κατάστασης συστήματος επιφανειακών υδάτων ή να θέσει σε κίνδυνο την επίτευξη της καλής κατάστασης των επιφανειακών υδάτων ή καλού οικολογικού δυναμικού και καλής χημικής κατάστασης των υδάτων αυτών, λαμβάνει υπόψη και τα υδατικά συστήματα με τα οποία συνδέεται η εν λόγω λίμνη.

58 Επομένως, η αρμόδια αρχή κράτους μέλους υποχρεούται επίσης, υπό την επιφύλαξη χορήγησης παρέκκλισης, να αρνηθεί την αδειοδότηση συγκεκριμένου έργου που θα μπορούσε –λόγω των επιπτώσεών του σε λίμνη η οποία, έχοντας επιφάνεια μικρότερη από 0,5 km^2, δεν έχει τύχει χαρακτηρισμού βάσει του άρθρου 5 και του παραρτήματος ΙΙ της οδηγίας 2000/60 και για την οποία, για τον ίδιο λόγο, δεν έχει καταρτιστεί πρόγραμμα παρακολούθησης της κατάστασης των υδάτων κατ' εφαρμογήν του άρθρου 8 και του παραρτήματος V της οδηγίας αυτής– να προκαλέσει υποβάθμιση της κατάστασης άλλου συστήματος επιφανειακών υδάτων, το οποίο το εν λόγω κράτος μέλος έχει ή θα έπρεπε να έχει κατατάξει στους «τύπους» συστήματος επιφανειακών υδάτων, ή να διακυβεύσει την επίτευξη της καλής κατάστασης των επιφανειακών υδάτων ή καλού δυναμικού και καλής χημικής κατάστασης αυτού του δεύτερου συστήματος επιφανειακών υδάτων.

59 Στο πλαίσιο αυτό, υπενθυμίζεται ιδίως ότι, σύμφωνα με το άρθρο 4, παράγραφος 8, της οδηγίας 2000/60, κατά την εφαρμογή, μεταξύ άλλων, της παραγράφου 7 του άρθρου 4, τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε η εφαρμογή να μην αποκλείει ή να μην υπονομεύει την επίτευξη των στόχων της οδηγίας σε άλλα υδατικά συστήματα της ίδιας περιοχής λεκάνης απορροής ποταμού και να συμβαδίζει με την εφαρμογή άλλων περιβαλλοντικών νομοθετημάτων της Ένωσης.

60 Εν προκειμένω, το αιτούν δικαστήριο διευκρίνισε, απαντώντας σε γραπτή ερώτηση του Δικαστηρίου, ότι η επίμαχη στην κύρια δίκη λίμνη συνδέεται, μέσω άμεσης διαπαλιρροιακής ζώνης, με την ειδική ζώνη διατήρησης του όρμου και των νησιών του Kilkieran. Εξάλλου, ο προσφεύγων της κύριας δίκης επισημαίνει με τις γραπτές παρατηρήσεις του ότι από υδρολογική μελέτη σκοπιμότητας της Bradán Beo Teoranta, η οποία χρονολογείται από τον Ιούλιο του 2017, προκύπτει ότι η εν λόγω λίμνη συνδέεται με άλλες λίμνες.

61 Εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει αν η Ιρλανδία κατέταξε ή όφειλε να κατατάξει τις άλλες αυτές λίμνες ή, ενδεχομένως, και τμήμα παράκτιων υδάτων σε «τύπους» συστημάτων επιφανειακών υδάτων και, σε περίπτωση καταφατικής απάντησης, αν η υλοποίηση του επίμαχου στην κύρια δίκη έργου θα μπορούσε να επηρεάσει την κατάσταση των εν λόγω συστημάτων επιφανειακών υδάτων ή και άλλου συστήματος επιφανειακών υδάτων το οποίο έχει χαρακτηριστεί ή θα έπρεπε να έχει χαρακτηριστεί ως «τύπος» συστήματος επιφανειακών υδάτων.

62 Εξάλλου, εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει επιπλέον αν η υλοποίηση του επίμαχου σχεδίου είναι συμβατή με τα μέτρα που υλοποιήθηκαν στο πλαίσιο του προγράμματος που εκπονήθηκε, σύμφωνα με το άρθρο 11 της οδηγίας 2000/60, για την οικεία περιοχή λεκάνης απορροής ποταμού.

63 Πράγματι, μολονότι, κατά την παράγραφο 1 του άρθρου 11, ένα τέτοιο πρόγραμμα μέτρων πρέπει να λαμβάνει υπόψη «τα αποτελέσματα των αναλύσεων που απαιτούνται δυνάμει του άρθρου 5» της οδηγίας 2000/60, από το γράμμα του άρθρου 11 αυτής προκύπτει ότι το πεδίο εφαρμογής ενός προγράμματος μέτρων δεν περιορίζεται μόνο στους «τύπους» συστημάτων επιφανειακών υδάτων που υπόκεινται σε χαρακτηρισμό στο πλαίσιο της εφαρμογής του εν λόγω άρθρου 5 και του παραρτήματος ΙΙ της ίδιας οδηγίας.

64 Ειδικότερα, κατά το άρθρο 11, παράγραφος 3, στοιχείο γ′, της οδηγίας 2000/60, τα «βασικά μέτρα», τα οποία πρέπει να περιλαμβάνονται σε κάθε πρόγραμμα μέτρων και αποτελούν τις στοιχειώδεις απαιτήσεις που πρέπει να τηρούνται, πρέπει να περιλαμβάνουν μέτρα για την προαγωγή μιας αποτελεσματικής και βιώσιμης χρήσης «ύδατος», προκειμένου να μη διακυβεύεται η επίτευξη των στόχων που ορίζονται στο άρθρο 4 της οδηγίας.

65 Λαμβανομένων υπόψη των όσων επισημάνθηκαν στη σκέψη 55 της παρούσας απόφασης, μπορεί να αποδειχθεί αναγκαία στο πλαίσιο αυτό η προστασία των υδάτων που ανήκουν στα συστήματα επιφανειακών υδάτων τα οποία, όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης λίμνη, δεν έχουν χαρακτηριστεί και δεν έπρεπε υποχρεωτικά να έχουν χαρακτηριστεί από το οικείο κράτος μέλος ως «τύποι» συστήματος επιφανειακών υδάτων.

66 Η ερμηνεία αυτή επιρρωννύεται από το έγγραφο καθοδήγησης που μνημονεύεται στη σκέψη 39 της παρούσας απόφασης. Πράγματι, το έγγραφο αυτό, ενώ επιβεβαιώνει ότι δεν υφίσταται υποχρέωση χαρακτηρισμού των λιμνών με επιφάνεια μικρότερη από 0,5 km^2 ως «τύπων» συστημάτων επιφανειακών υδάτων, τονίζει ότι «οι στόχοι της οδηγίας [2000/60] εφαρμόζονται σε όλα τα επιφανειακά ύδατα» και προτείνει την εφαρμογή των βασικών μέτρων που απαριθμούνται στο άρθρο 11, παράγραφος 3, της οδηγίας αυτής, τουλάχιστον στα λεγόμενα «μικρά» στοιχεία επιφανειακών υδάτων, «όταν αυτό είναι αναγκαίο προκειμένου να αποφευχθεί η υπονόμευση της επίτευξης των στόχων σε άλλα υδατικά συστήματα».

67 Για τον ίδιο λόγο, τα μέτρα παρακολούθησης της άντλησης υδάτων, για τα οποία γίνεται λόγος στο άρθρο 11, παράγραφος 3, στοιχείο ε′, της οδηγίας 2000/60 και στο παράρτημά της VI, μέρος Β, σημείο viii, είναι ενδεχομένως αναγκαίο να εφαρμόζονται ακόμη και στα συστήματα επιφανειακών υδάτων που δεν έχουν χαρακτηριστεί και δεν έπρεπε υποχρεωτικά να χαρακτηριστούν ως «τύποι» συστημάτων επιφανειακών υδάτων.

68 Επομένως, στο αιτούν δικαστήριο εναπόκειται να εξακριβώσει αν τα μέτρα αυτά έχουν εφαρμογή στην επίμαχη στην κύρια δίκη λίμνη, στο πλαίσιο προγράμματος μέτρων που υιοθέτησε η Ιρλανδία σύμφωνα με το άρθρο 11 της οδηγίας 2000/60, καθώς και αν η υλοποίηση του επίμαχου στην κύρια δίκη έργου είναι συμβατή με τα μέτρα αυτά.

69 Κατόπιν όλων των ανωτέρω σκέψεων, στο τρίτο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 4, παράγραφος 1, στοιχείο α′, και το άρθρο 11 της οδηγίας 2000/60 έχουν την έννοια ότι, όταν η αρμόδια αρχή αποφαίνεται επί αίτησης αδειοδότησης έργου το οποίο μπορεί να επηρεάσει λίμνη για την οποία, λόγω της μικρότερης από 0,5 km^2 επιφάνειάς της, δεν έχουν καθοριστεί τυποχαρακτηριστικές συνθήκες αναφοράς ούτε έχει θεσπιστεί πρόγραμμα παρακολούθησης της κατάστασης των υδάτων, δυνάμει του άρθρου 5, παράγραφος 1, πρώτη περίπτωση, και του άρθρου 8 της οδηγίας 2000/60, σε συνδυασμό με τα παραρτήματα ΙΙ και V της οδηγίας αυτής, αντιστοίχως, η εν λόγω αρχή είναι υποχρεωμένη να διασφαλίζει, αφενός, ότι η υλοποίηση ενός τέτοιου έργου δεν μπορεί να προκαλέσει, λόγω των επιπτώσεών του στην εν λόγω λίμνη, υποβάθμιση της κατάστασης άλλου συστήματος επιφανειακών υδάτων το οποίο έχει χαρακτηριστεί ή έπρεπε να έχει χαρακτηριστεί από το εν λόγω κράτος μέλος ως «τύπος» συστήματος επιφανειακών υδάτων ούτε θα διακυβεύσει την επίτευξη καλής κατάστασης των επιφανειακών υδάτων ή καλού οικολογικού δυναμικού και καλής χημικής κατάστασης αυτού του δεύτερου συστήματος επιφανειακών υδάτων και, αφετέρου, ότι η υλοποίηση του έργου αυτού είναι συμβατή με τα μέτρα που υλοποιούνται στο πλαίσιο προγράμματος το οποίο έχει καταρτιστεί, σύμφωνα με το άρθρο 11 της ίδιας οδηγίας, για την οικεία περιοχή λεκάνης απορροής ποταμού.

Επί των δικαστικών εξόδων

70 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (δεύτερο τμήμα) αποφαίνεται:

1) Το άρθρο 5, παράγραφος 1, πρώτη περίπτωση, και το άρθρο 8 της οδηγίας 2000/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Οκτωβρίου 2000, για τη θέσπιση πλαισίου κοινοτικής δράσης στον τομέα της πολιτικής των υδάτων, σε συνδυασμό με τα παραρτήματα ΙΙ και V της οδηγίας αυτής,

έχουν την έννοια ότι:

για τις λίμνες με επιφάνεια μικρότερη των 0,5 km² δεν ισχύει η υποχρέωση καθορισμού των τυποχαρακτηριστικών συνθηκών αναφοράς ούτε η υποχρέωση κατάρτισης των προβλεπόμενων από τις διατάξεις αυτές προγραμμάτων παρακολούθησης της κατάστασης των υδάτων.

2) Το άρθρο 4, παράγραφος 1, στοιχείο α', και το άρθρο 11 της οδηγίας 2000/60

έχουν την έννοια ότι:

όταν η αρμόδια αρχή αποφαίνεται επί αίτησης αδειοδότησης έργου το οποίο μπορεί να επηρεάσει λίμνη για την οποία, λόγω της μικρότερης από 0,5 km² επιφάνειάς της, δεν έχουν καθοριστεί τυποχαρακτηριστικές συνθήκες αναφοράς ούτε έχει θεσπιστεί πρόγραμμα παρακολούθησης της κατάστασης των υδάτων, δυνάμει του άρθρου 5, παράγραφος 1, πρώτη περίπτωση, και του άρθρου 8 της οδηγίας 2000/60, σε συνδυασμό με τα παραρτήματα ΙΙ και V της οδηγίας αυτής, αντιστοίχως, η εν λόγω αρχή είναι υποχρεωμένη να διασφαλίζει, αφενός, ότι η υλοποίηση ενός τέτοιου έργου δεν μπορεί να προκαλέσει, λόγω των επιπτώσεών του στην εν λόγω λίμνη, υποβάθμιση της κατάστασης άλλου συστήματος επιφανειακών υδάτων το οποίο έχει χαρακτηριστεί ή έπρεπε να έχει χαρακτηριστεί από το εν λόγω κράτος μέλος ως «τύπος» συστήματος επιφανειακών υδάτων ούτε θα διακυβεύσει την επίτευξη καλής κατάστασης των επιφανειακών υδάτων ή καλού οικολογικού δυναμικού και καλής χημικής κατάστασης αυτού του δεύτερου συστήματος επιφανειακών υδάτων και, αφετέρου, ότι η υλοποίηση του έργου αυτού είναι συμβατή με τα μέτρα που υλοποιούνται στο πλαίσιο προγράμματος το οποίο έχει καταρτιστεί, σύμφωνα με το άρθρο 11 της ίδιας οδηγίας, για την οικεία περιοχή λεκάνης απορροής ποταμού.

(υπογραφές)